

We moeten praten!

over Desinformatie en Fake News

Wat doet LINC vzw?

- ⇒ Kracht van Taal - E-inclusie
 - ⇒ Storytelling - Voorlees- & Leesplezier - [Pluizer.be](https://www.pluizer.be)
 - ⇒ Digitale vaardigheden - Mediawijsheid - E-inclusie
 - ⇒ Workshops - Campagnes - Trajecten - Coaching
 - ⇒ Train the Trainer - vrijwilligers & eerste lijnswerkers
 - ⇒ E-inclusiepanel - Bouwen laagdrempelige tools
- <https://www.linc-vzw.be/>

Vandaag

Eerste luik:

- De uitdaging van vandaag: We moeten praten
- Recent onderzoek bij jongeren
- Nieuws herkennen: test, tips en bronnen
- Fake nieuws ⇔ Desinformatie

5 min adempauze!

Tweede luik:

- Vormen van desinformatie herkennen
- Fact Check bronnen
- Brainstorm: aan de slag in jouw omgeving
- Quizjes voor thuis

De Tijden Veranderen

Technologische revolutie

Overdosis aan informatie

- Democratisering
- Verdienmodel
- 'gratis' websites
- Fast is First
- Overprikkeling
- Freedom of speech
- Digitalisering
- Wie Filter?

We moeten praten!

Wanneer Oma plots in complottheoriën gelooft

Zie de Pano reportage: 'de perfecte storm'

Reageer in de chat:

Is dit herkenbaar?

- 1/ Antwoord met ja of neen.
- 2/ Geef een voorbeeld uit vanuit jouw werk of privé.

Ranking

1 hoogste - laagste

- Radio
- TV
- Facebook, Instagram
- Kranten, Nieuwssites
- Messaging apps
- TikTok, Youtube

The graphic features a dark blue background with various white and yellow icons representing digital media and gaming, including a smartphone with an Instagram icon, a laptop, a game controller, a Facebook 'f' logo, a Snapchat logo, a play button, and a target icon. Above the laptop are five small icons of faces with different expressions. The main title 'APESTAARTJAREN' is in large, bold, yellow and blue letters. Below it, 'JONGEREN EN DIGITALE MEDIA' is in white letters on a blue background. At the bottom, a white text box contains the description of the survey.

MENTI.COM
CODE 83 58 14 7

APESTAARTJAREN
JONGEREN EN DIGITALE MEDIA

Apestaartjaren is een grootschalig tweejaarlijks onderzoek naar de digitale leefwereld van Vlaamse kinderen en jongeren tussen 6 en 18 jaar

Welke bronnen zijn betrouwbaar en welke niet?

**Zet je meest betrouwbare en je minst betrouwbare bron
IN DE CHAT**

Wekelijks nieuwsgebruik

1. Sociale media (75,9%)
toppers => Youtube + TikTok
2. Televisie (54,5%)
3. Radio (52,9%)
4. Messaging apps (49,2%)
5. Nieuwswebsites (26,4%)

Daar zijn de eerste politici op TikTok

14/02/2020 om 06:00 door agy, ds - Print - Corrigeer

Wekelijks nieuwsgebruik

Welke bron gebruiken ze zelden of nooit?

6. alternatieve nieuwswebsites (75,7%)
7. magazines (73,6%)
8. gepersonaliseerde nieuws applicaties (72,2%)
9. e-mails (70,4%)
10. nieuwsapps van nieuwsorganisaties (67,4%)
11. de papieren krant (66,6%)

Nieuwsvaardigheid

- Grote minderheid vindt nieuws belangrijk
- Te weinig nieuws op maat
- Te veel nieuws in het algemeen
- Geen vertrouwen in berichtgeving van journalisten
- Te weinig vaardigheden om nieuws te begrijpen
- Twijfelen: fake nieuws van kwaliteitsnieuws onderscheiden
- Beïnvloedbaar door emoties en voorbeeldfiguren
- Kunnen zelf niet Filter of in een bubbel -- te veel van dat

HERKENBAAR ook bij volwassenen?! Een studie waard, toch?

Hoe goed herken jij echt nieuws en nepnieuws?

Zo ja: zet je camera aan
Zo neen: zet je camera uit

NIEUWS of NEPNIEUWS

A SPEECH FOR THE BELGIAN PRIME MINISTER (SOPHIE WILMES)

Français ci-dessous / English below... Meer weergeven

NIEUWS of NEPNIEUWS

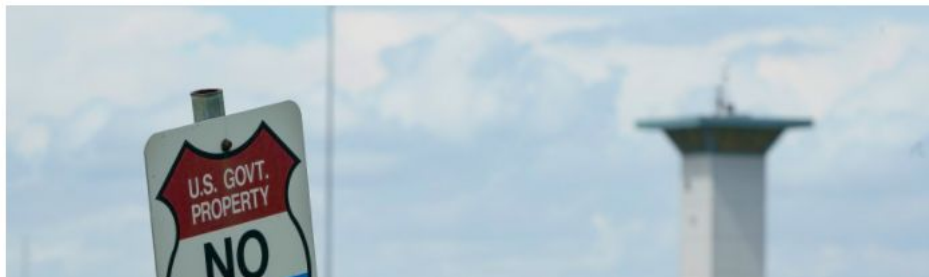
Los Angeles Times

WORLD & NATION

Trump on track to preside over most federal executions in more than a century

CORONAVIRUS AND PANDEMIC >

Los Angeles City Council panel seeks to scale back potential LAPD job cuts

California's new contact-tracing app: What you need to know

NIEUWS of NEPNIEUWS

**Parket onderzoekt verdacht overlijden van
eenjarig jongetje**

“Twee dagen na zijn vaccinaties was ons zoontje dood”

14/04/2016 om 09:03 door gsd, sdi, thv, mkm - [Print](#) - [Corrigeer](#)

NIEUWS
of
NEPNIEUWS

NIEUWS of NEPNIEUWS

You won't see this on the news.....
Make it go viral

Haters will say it's
photoshopped. #MAGA (MB)

Strictly 4 Muslims

15 juli · ⚙️

BREAKING: Google maps en Apple maps hebben Palestina officieel verwijderd van wereldwijde kaarten

Ondanks dat Palestina door 138 landen, de Verenigde Naties en andere internationale instanties wordt erkend als een officiële natiestaat, heeft Google gisteravond besloten om 'Palestina' niet langer als plaats op zijn kaarten te erkennen. Nu, er is gewoon "Israël"

Vandaag is de vroege uren van 14 juli Palestina niet langer een plaats volgens google maps. De Gazastrook wordt genoemd en gemarkeerd, maar waar Palestina vroeger bestond, is het nu gewoon een deel van Groot-Israël.

NIEUWS of NEPNIEUWS

Hoe goed ging het?

Hoe zit het dan met je doelgroep

Hoe weet je of nieuws echt is?

NIEUWS HERKENNEN

Tips voor cursisten

TIPS om je niet te laten misleiden ...

nieuws geeft antwoord op de vragen: **wie deed wanneer, wat, waar, waarom en hoe?**

Nieuws focust op **negatieve ontwikkelingen**: 'Geen nieuws is goed nieuws'.

- het is **actueel** en niet eerder op brede **schaal** onthuld
- het is **authentiek en traceerbaar**
- **betrouwbare, geverifieerde informatiebron**
- het is ongewoon, afwijkend maar wel **plausibel** (origineel, zeldzaam)
- **verwant aan** andere **nieuwswaardige gebeurtenis**
- de gebeurtenis past in een **patroon** (follow-up, trend, invalshoek)
- ander nieuws is - op dat moment - minder **belangwekkend** (impact)
- er is relevant **beeld- en geluidsmateriaal en cijferbewijs beschikbaar**
- er zijn **beroemdheden, machthebbers** of autoriteiten bij betrokken
- er is sprake van **ophef, conflict, spanning, emotie** (dood, drama, verderf ...)
- het heeft **sociale gevolgen en 'navertelwaarde'**

De waarde van deze nieuws is **relatief**. - bron: Wikipedia

DE KUNST VAN HET JUISTE OORDEEL

- Is het waar wat beweerd wordt?
- Waarom is dat zo?
- Is het een feit of mening?
- Is het gebaseerd op feiten? Is het objectief?
- Zijn de feiten te controleren?
- Hoe komt men tot de conclusie?

DE KUNST VAN HET JUISTE OORDEEL

- Komt de info van een betrouwbare bron?
- Wat zeggen andere bronnen daarover?
- Is het gebaseerd op feiten? Is het objectief?
- Wie (denk je) heeft het bericht gemaakt of verspreid?
- Waarom (denk je) is dit bericht gemaakt?
- Kijk ook eens naar alternatieve nieuwsmedia

VRAAGZIN

De kunst van het vragen stellen

[Home](#)
[Leuke vragen ▾](#)
[Goede vragen ▾](#)
[Leren betere vragen te stellen ▾](#)
[Vragen stellen aan kids ▾](#)
[Rubrieken ▾](#)
[Diensten ▾](#)
[🔍](#)

 Journalistiek

Stel deze vijf vragen bij het lezen van een nieuwsbericht

november 20, 2018

In hoeverre we ons leven laten bepalen door nepnieuws, daarover bestaat discussie. Dat er nepnieuws is niet. En de verwachting is dat door nieuwe ontwikkelingen de hoeveelheid fake news (en de kwaliteit ervan) alleen maar zal toenemen. Wil je je hiervoor beschermen? Of je medewerkers of leerlingen zich laten hijsen en beschermen? Stel de juiste vragen.

Vraag-zin (*de; m; meervoud: vraagzinnen*)

- 1 Een zin die een vraag uitdrukt
- 2 Zin hebben in vragen stellen: een behoefte hebben om vragen te stellen
- 3 Dat deel van het verstand dat zich bezighoudt met vragen (zin = verstand)
- 4 De meerwaarde van goede vragen voor een goed gesprek (zin van iets = meerwaarde)

Hoe weet je of iets nieuws is of niet?
5 vragen om te achterhalen
of iets voor jou nieuws is of niet

#1 Is het informatief?

Nieuws kan entertainend gebracht worden, met emoties of kurkdroog. Wat de vorm ook is, het brengt in de eerste plaats informatie over gebeurtenissen en/of ideeën bij.

#2 Is de bron vermeld?

Nieuwsmedia maken duidelijk wie de auteur en/of uitgever is. Op die manier tonen ze dat ze achter de inhoud staan.

#3 Is het gebaseerd op feiten?

Nieuws is steeds gebaseerd op betrouwbare bronnen zoals namen, data, plaatsen, statistieken en citaten.

#4 Is het objectief?

Nieuws streeft ernaar verschillende kanten van een verhaal te belichten. Opinies - als die er zijn - worden steeds aan duidelijke bronnen toegeschreven.

#5 Is het recent/actueel?

Nieuws wordt kort na een gebeurtenis gemeld, of wanneer er een nieuw feit te melden is over een eerder voorval.

Ja op alle vragen? Dan is het nieuws: informatief, duidelijke bron, feitelijk, objectief, actueel. Twijfel je? Dan is het waarschijnlijk geen nieuws, maar een ander type content zoals reclame, propaganda, rapport, historisch feit, opinie,

www.mediawijs.be/bestellen

Je afspraak
met het nieuws

BETROUWBARE INFORMATIE OF TOCH FAKE?

10 VRAGEN DIE JE OP WEG HELPEN

Het internet biedt heel wat informatie. Maar hoe weet je welke informatie betrouwbaar is en welke niet? Deze tips helpen je op weg.

+1 GOUDEN TIP

Denk kritisch na en verzamel informatie van verschillende bronnen om voldoende geïnformeerd te blijven.

INFO

TIPS

**WIE IS
DE AUTEUR?**

1

Staat er een auteur vermeld?
Bestaat de auteur echt? Schrijft hij/zij voor bekende sites/kranen?

Zoek online meer informatie over de auteur.

**WAT IS
DE DATUM?**

2

Wanneer is het bericht geschreven?
Is de inhoud actueel? Soms staat er een nieuwe datum bij een oud artikel en is de titel en inhoud aangepast.

Zoek het originele bericht.

**WIE HEEFT HET
ARTIKEL GEPUBLICEERD?**

3

Een nieuwsmedium?
Een persoon via sociale media?
Welk publiek wil de auteur bereiken?

Vergelijk andere bronnen over het thema met elkaar.

**WELKE BRONNEN
GEBRUIKT DE AUTEUR?**

4

Van waar komt de informatie?
Van een ander nieuwsmedium, organisatie, interview of rapport?

Controleer of de informatie uit de bronnen correct is weergegeven.

**IS DE TITEL
NEUTRAAL?**

5

De titel zegt niet altijd alles. Wist je dat
- titels online soms aangepast worden om meer clicks te krijgen?
- titels vaak ook citaten bevatten?

Lees steeds verder dan de titel.

**WAAROM SCHRIJFT
DE AUTEUR DIT?**

6

Wat is de bedoeling van de auteur?
Is het reclame? Is het een mening?
Is het om te lachen?

Ga op zoek naar elementen die aantonen waarom de auteur het stuk schrijft.

**KLOPPEN
DE LINKS?**

7

In artikels verwijst men naar andere websites, organisaties of informatie. Maar zijn deze echt? En klopt dit met wat in het artikel beweerd wordt?

Controleer de links.

**WAAROM KRIJG
JII DIT TE ZIEN?**

8

Online krijg je vaak andere nieuwsberichten te zien dan je vrienden. Dat is het resultaat van wat je online opzoekt, wie je vrienden en je voorkeuren zijn.

Wis je webgeschiedenis en verwijder je cookies.
Volg verschillende media, personen, ...

**WAT ZIJN MIJN
VOOROORDELEN?**

9

Je hebt vaak een voorkeur voor iemand die iets zegt of schrijft. Je persoonlijke ervaringen of opvallende beelden kunnen je beïnvloeden.

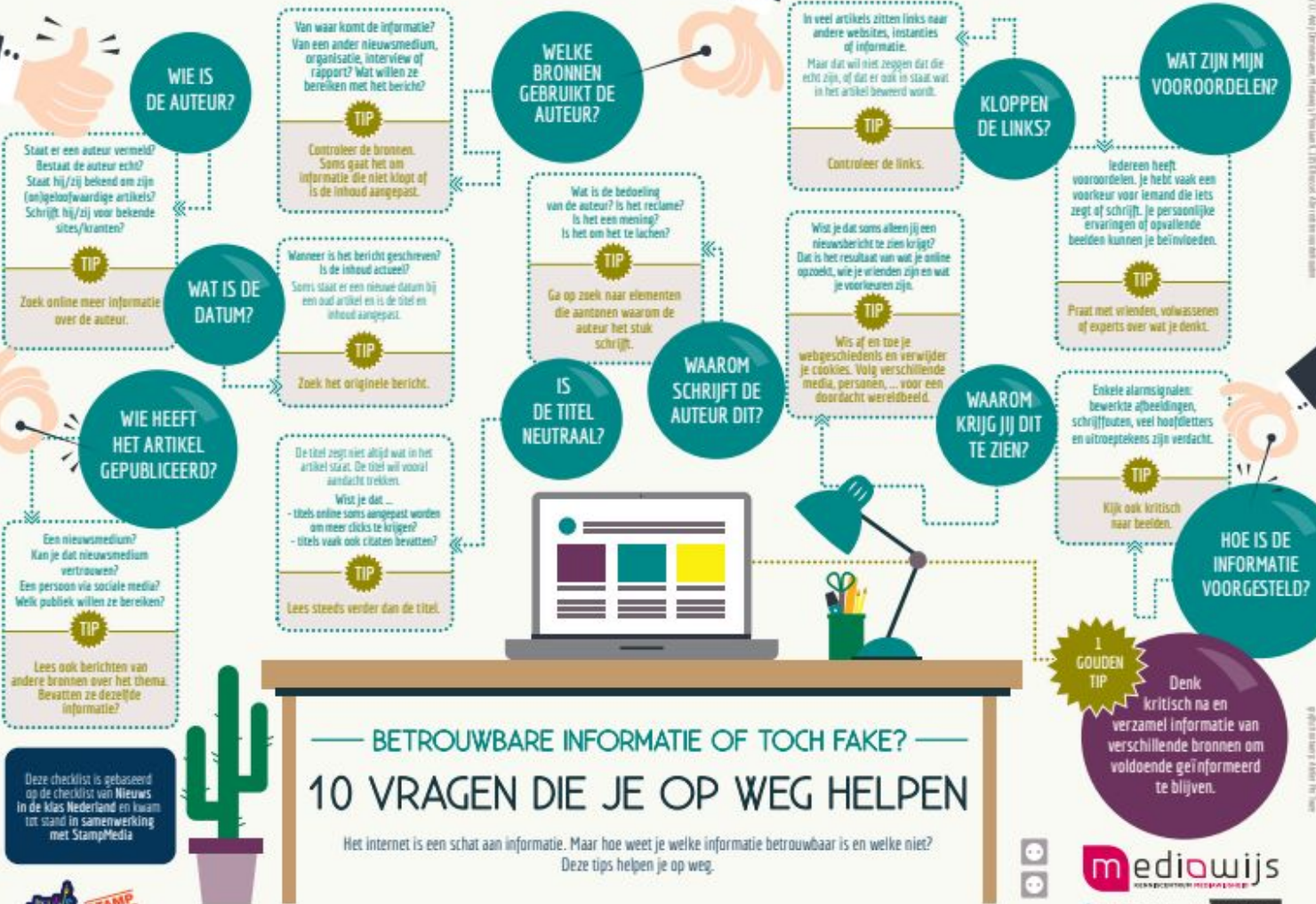
Praat met anderen over wat je denkt.

**HOE IS DE INFORMATIE
VOORGESTELD?**

10

Enkele alarmsignalen: bewerkte afbeeldingen, schriftfouten, veel hoofdletters en uitroeptekens zijn verdacht.

Kijk ook kritisch naar beelden.

Nieuws = betrouwbare info

Fake nieuws is? $\Leftrightarrow$

→ Fact en fake liggen dicht bij elkaar.

Check de Edubox!

<https://www.youtube.com/watch?v=yDOt2ZRyxkc>

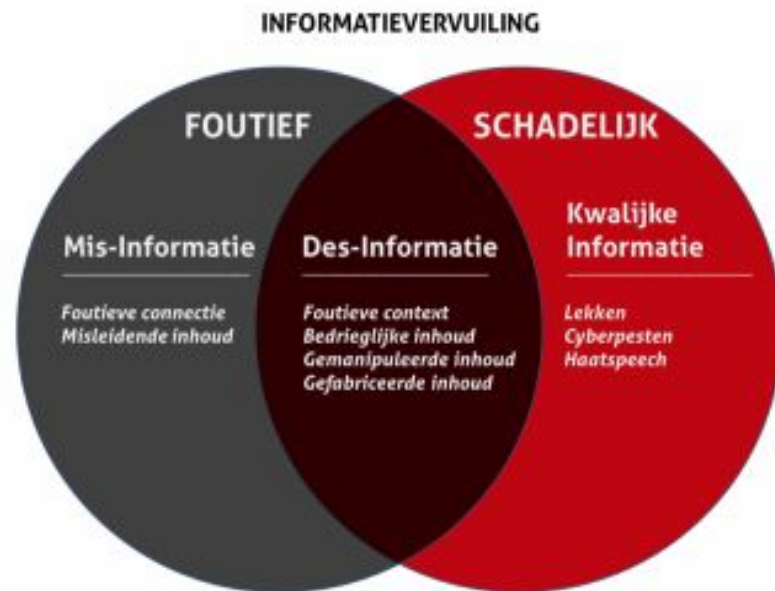

By Claire Wardle and Hossein Derakhshan,
studie voor Europese Raad

Misleidende informatie

Verwerpen term 'Fake News'
Genuanceerder begrippenkader

Alternative
fact:
Today is the largest
Protest against Trump
ever, **PERIOD!**

FAKE NIEUWS

=

Bron: Mediawijs

≠

V
O
O
R
W
A
A
R
D
E
N

1. NIET WAARHEIDSGETROUWE INFORMATIE

De inhoud van het artikel of beeld is volledig of gedeeltelijk fout. Hoe bepaal je of iets waarheidsgetrouw is? Zie de tips: fiches x – y.

2. MET DE BEDOELING TE MISLEIDEN

Degene die het artikel/beeld creëerde en/of verspreidde weet dat hij/zij ons verkeerde informatie geeft. Ga daarom na wie de boodschap creëerde en verspreidde: een burger, een politicus, een journalist... en denk na of deze persoon een reden heeft voor de verspreiding.

3. VOOR EEN BEPAALDE REDEN: POLITIEK-IDEOLOGISCH, FINANCIIEEL...

Degene die het artikel/beeld creëerde en/of verspreidde verspreidt deze foute informatie omdat hij/zij er geld mee kan verdienen, of omdat hij/zij ons politiek wil beïnvloeden/ overtuigen of omdat hij/zij er een persoon of organisatie mee wil treffen.

PROPAGANDA

SLECHTE JOURNALISTIEK

SATIRE/ PARODIE

HAATSPRAAK

FRAMING

1. Waarheidsgetrouwe informatie in een foutieve context
2. Misleidend
3. Met een reden (politiek-ideologisch)

1. Niet waarheidsgetrouwe informatie
2. Niet misleidend
3. Geen of 'onschuldige' reden

1. Niet waarheidsgetrouwe informatie
2. Misleidend
3. Geen of 'onschuldige' reden

1. Waarheidsgetrouwe informatie in een foutieve context
2. Misleidend
3. Met een reden (persoon of organisatie schaden)

1. Waarheidsgetrouwe informatie
2. Kan, maar niet altijd misleidend
3. Kan, maar niet altijd met een reden

Het staat op het net, maar klopt het wel? Vind hier de check!

STEUN ONS!

www.knack.be/nieuws/factcheck/

www.standaard.be/plus/tag/factcheck

Knack

Rubrieken ▾

Het magazine

Voordelen
voor abonnees

Abonneren

Alles wat u moet weten over de Factcheck van Knack

De Standaard

Meest recent Binnenland Coronacrisis Ameri

FACTCHECK

+ Volgen

27/10/2020

**Factcheck | Zijn chirurgische
mondmaskers beter tegen de
verspreiding van het virus?**

Het H. Hartziekenhuis in Mol laat niet langer stoffen mondmaskers toe. Patiënten, bezoekers en personeel moeten vanaf nu een chirurgisch mondmasker dragen. 'Chirurgische mondmaskers zi...

Tags: Factcheck , Mondmaskers , Corona: virus en covid-19

Deze factchecks werden reeds uitgevoerd

30 APRIL 2019 |
FactCheck071- Schrapen Gouden Balbrug geen
'slechte besluitvorming'

Tien kerkbranden in tien maanden, en andere berichten over Franse kerken...

♥ 0 < 0 0

lees meer

Wie wordt beter van de opbrengst van de stickerverkoop van het Rode Kruis?

♥ 0 < 0 0

lees meer

Hij noemt de klimaatopwarming 'grootste zwendel in geschiedenis', maar Patrick Moore?

♥ 0 < 0 0

lees meer

Leerling Ursulinen Mechelen, die vuistslag gaf aan leraar, uit school gezet

♥ 0 < 0 0

lees meer

Komt er statiegeld op sigarettenpeuken?

♥ 1 < 0 1

lees meer

Het is wél erg dat de Noordpool smelt.

♥ 0 < 0 0

lees meer

Wie wordt beter van de opbrengst van de stickerverkoop van het Rode Kruis?

♥ 0 < 0 0

lees meer

Hij noemt de klimaatopwarming "de grootste zwendel in de geschiedenis", maar wie is Patrick Moore?

♥ 0 < 0 0

lees meer

Romelu Lukaku is de succesvolle Belgisch de nationale ploeg

♥ 0 < 0 0

lees meer

EDUBOX VRT - Mediawijs => 5 min Break!

<https://www.youtube.com/watch?v=ejJrMisbUO8>

EDUbox

SUBSCRIBE

HOME

VIDEOS

PLAYLISTS

CHANNELS

DISCUSSION

ABOUT

GOOGLE DOCH <https://ap.lc/5ymKk>

Houd jij ze uit elkaar?

Propaganda

Clickbait

**Gesponsorde
content**

Satire

fouten

activistisch

**Complot
theorie**

**Pseudo
wetenschap**

**Verkeerde
informatie**

**Nep
nieuws**

Brainstorm

Hoe kan jij ermee aan de slag?

Pitch jullie IDEEËN:

<https://ap.lc/9jn6v>

de aprilvissers

Laat je niet vangen

 Hoe makkelijk laat jij je vangen?

Kan jij makkelijk echt nieuws van misleidend nieuws onderscheiden? Ben je een doorwinterde aprilvisser? Of een goedgegelovige guppie?

 5 tips om misleidend nieuws boven water te halen

SLECHT NIEUWS

VAL AAN

VERWOEST

Van nepnieuws naar chaos. Hoe
slecht ben jij?! Lok zoveel
mogelijk volgers.

BESPOT

SPEEL DE GAME

VERSTOOR

BED

Meer info??

Daag je vrienden uit

LOK UIT

EUW

Bedankt!

Meer weten?

www.linc-vzw.be

www.aprilvisser.be

dieter.wijffels@linc-vzw.be

Tel: 0493 40 09 08

Café Digitaal

Leren, werken, ontspannen...zo veel verloopt nu digitaal! Vanaf oktober is er elke maand een nieuw Café Digitaal om mensen te ontmoeten en op een fijne manier kennis te maken met de online wereld. Schrijf je hier in voor één van de sessies van **Café digitaal!**

Een samenwerking tussen de bib van leuven met LINC vzw

De Bib
Leuven

Datum

maandag 18 januari 2021 -
donderdag 3 juni 2021

Duur

2u30

Locatie

Wisselend, afhankelijk van de
datum in de Bib Leuven
Tweebronnen, Heverlee,
Kessel-Lo en Wilsele